

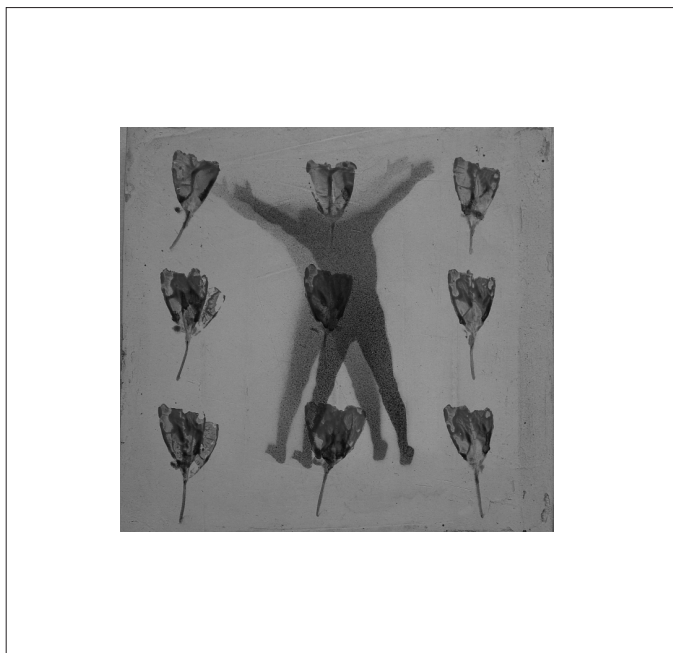
Gradacions de la llum

Tal com hi ha qui afirma que tot escrit, des del més erudit al més banal, és sempre una ficció, podríem conjecturar que, en realitat, és una varietat de l'autobiografia. En ambdós casos, aquests termes tremends, *tot*, *sempre*, atorguen pretensions d'axioma al que no deixa de ser una *boutade* o, potser, una tautologia (perquè si *tot* és ficció, o autobiografia, aquestes paraules deixen d'assenyalar res distintiu i, per tant, de tenir cap sentit).

En tot cas, la segona de les afirmacions podria defensar-se amb algun argument, perquè és cert que tot allò que escrivim, a més de reflectir, o no, alguna cosa del món, sobretot ens reflecteix a nosaltres mateixos. L'estil, com volia Buffon, és l'home. Però a més hi ha tot allò que ens envolta, que ens importa o capfica, o ens alegra la vida. I també som això. Suppose que és possible estrafer —fingir— una veu, un estil, una manera d'escriure, més o menys distinta de la «pròpia». Trobe més improbable que algú pugui comunicar alguna cosa que li siga del tot desconeguda, completament aliena. Amb la literatura, parlem del món, però projectem, sobretot, el nostre món —sabers i ignoràncies, desitjos i pors, renúncies i esperances, desdenys i afinitats— i són els seus contorns els que ens dibuixen.

Vicent Alonso, qui, a més d'escriptor, és un lector molt perceptiu, coneix aquestes obvietats perfectament. Potser per això ha compost alguns dels textos més dissimuladament autobiogràfics que es pugui imaginar: poemes subtils i secrets, articles d'opinió, ressenyes literàries, estudis erudits, i potser també per això s'havia de deixar temptar per un dels gèneres més declaradament «íntims» que ens permet la literatura, com és el dels dietaris. *Trajecte circular* ho és, encara que no ostente dates —només indica el pas de les estacions—, perquè respecta la norma essencial del gènere: és un recull d'anotacions que segueix l'ordre del temps, aquest ordre que, com deia Heràclit del foc, «s'encén i s'apaga segons mesura», i que no podem defugir.

De fet, *Trajecte circular* és, tot ell, un fragment d'un diari molt més vast, que l'autor redacta des de fa una pila

d'anys. D'aquest conjunt de notes, l'autor n'ha seleccionat algunes que corresponen al primer any del segon mil·lenni, d'un cap d'any a l'altre. Comença a l'hivern, amb unes reflexions sobre la literatura i el temps, i acaba, també a l'hivern, parlant-nos del temps, de la literatura i de les repeticions. A l'endemig hi ha un guany, que és el llibre mateix, i els assegure que n'és un de substanciós. Alonso proposa, per a aquest trajecte d'un any, la figura del cercle; jo proposaria la de l'espiral, perquè qui el tanca, pel fet mateix de llegir-lo (o d'escriure'l), s'ha fet més savi que qui el va obrir.

Trajecte circular ens parla d'aquelles coses que cal esperar que ens en parli un dietari, quan qui l'escriu és un professor de literatura, un bon caminador i un gran poeta. Hi ha anècdotes, viatges, reflexions polítiques i culturals, moltes lectures i una pila de records. És també un llibre ple de companyies: la d'Anna Montero, amable i omnipresent, la d'un grapat d'amics i la d'uns quants llibres que l'autor estima. Com

a testimoni d'un temps, els seus comentaris són sempre lúcids i, per això, poden ser aspres, com en l'anotació de les pàgines 107 i 108, on es percep que aquest isolament revestit de retòrica en què vivim els escriptors valencians fereix l'ànim de qui el descriu. Com a lector professional, Alonso demostra una penetració quasi detectivesca, i sap expressar els seus punts de vista sobre literatura amb una claredat, matissada de modèstia, que resulta molt grata. Però encara és millor quan ens parla del que per a ell és la poesia, aquest ball amb cadenes que fa possible «que no es perda la música de les paraules, que és també la del silenci». Com més s'acosta a les qüestions que de veres l'importen, més s'evidencia que Vicent Alonso és un escriptor absolutament rigorós, que mesura amb deteniment aquest joc de música i silenci, o de sentit i suggestió, de què està feta la

literatura, i que és capaç de commoure el lector amb una economia de traços i una discreció admirables.

Potser siga en els seus records infantils, tan vívids, on més ressalten aquestes qualitats seues: el poder evocador d'una prosa plàstica i gens estrident, molt suggestiva, que capta amb subtilesa les gradacions de la llum, les aromes, els detalls mínims (tan reveladors) i sap transmetre una emoció profunda i compartible sense la més mínima concessió al subratllat patètic. Ací, on el dietari es converteix literalment en autobiografia, hi ha, a parer meu, les millors pàgines del llibre. Vicent Alonso sospita que escrivim sobre el que ja ha deixat de ser nostre, però ell, en el cercle de repeticions de l'ànima que necessàriament és un dietari, torna al que va ser seu i ens ho rescata, viu, en el cristall fràgil i durador de la paraula escrita.

Potser el món és un misteri i la tasca d'escriure ajude a desvelar-lo. En *Cercles de la mirada* Vicent Alonso ha emprés, amb humilitat i gosadia, aquesta tasca. Així, ens desvela el seu món, i ens il·lumina el nostre.